

در آمدی بر

روش فهم انسجامی قرآن

دفتر نخست: بازخوانش نسبت کتاب و سنت

سید عباس حسینی قائم مقامی

سرشناسه: قائم مقامی، سید عباس، ۱۳۴۷-
 عنوان و نام پدید آور: درآمدی بر روش فهم انسجامی قرآن/
 سید عباس حسینی قائم مقامی.
 مشخصات ناشر: تهران: میراث اهل قلم، ۱۴۰۱-
 مشخصات ظاهری: ج: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ سم.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۸۸-۳۹-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیپا
 یادداشت: کتابنامه.
 یادداشت: نمایه.
 مندرجات: ج. ۱۰. بازخوانش نسبت کتاب و سنت
 موضوع: قرآن -- بررسی و شناخت
 Qur'an -- Surveys
 رده بندی کنگره: BP۶۵/۴
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۷۷۰۴۹

روش فهم انسجامی قرآن

سید عباس حسینی قائم مقامی

ویرایش: راضیه حقیقت | صفحه آرای: آزاده متقی
 نوبت چاپ: اول. تابستان ۱۴۰۱. شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 مرکز پخش: ۳۳۳۵۵۵۷۷ - ۲۱
 پیامک: ۰۹۳۷۰۷۷۰۳۰۳

فهرست

- ۷ پیش‌گفتار
۱۱ مقدمه
۳۳ درس‌گفتار اول: نسبت قرآن کریم با سنت
۵۱ درس‌گفتار دوم: چهار نظریه درباره نسبت قرآن با سنت
۶۷ درس‌گفتار سوم: بیان دیدگاه‌ها در نسبت‌سنجی میان قرآن و سنت
۸۳ درس‌گفتار چهارم: مروری بر دلایل فهم‌پذیری ابتدایی قرآن
۱۰۱ درس‌گفتار پنجم: معنای ذکر بودن و بلاغ مبین و فرقان بودن قرآن
۱۱۵ درس‌گفتار ششم: آیات قرآن: ارجاعی و اخباری و انشائی
۱۳۱ درس‌گفتار هفتم: قرآن: احسن‌الحديث
۱۴۵ درس‌گفتار هشتم: ارتباط دوسویه و معطوف‌به‌هم آیات قرآن
۱۵۹ درس‌گفتار نهم: رابطه نظام‌مند آیات ارجاعی با آیات اخباری و انشائی
۱۷۵ درس‌گفتار دهم: منطق درونی هر پدیده به‌مثابه علت آن پدیده
۱۹۹ درس‌گفتار یازدهم: فرقه‌شدگی؛ نتیجه گسست منطق درونی و بیرونی
۲۱۱ درس‌گفتار دوازدهم: مفهوم کاربردی و مفهوم اصلی در واژه‌ها و آیات
۲۳۱ درس‌گفتار سیزدهم: رابطه قرآن و سنت
۲۵۹ ضمیمه: غربت قرآن و لزوم انس با آن
۲۶۹ نمایه آیات

پیش گفتار

تدبر در قرآن برای پاسخ به نیازهای امروز

قرآن کریم تنها متن مقدس و آسمانی است که اصالت و واژگان آن برخلاف سایر کتب آسمانی مورد تغییر و تحریف قرار نگرفته است و از این رو تلاش برای فهم و تفسیر قرآن کریم متناسب با هر زمان و شرایطی که مخاطب قرآن در آن قرار دارد، می‌تواند به نتیجه برسد.

در عصر فعلی و با توسعه دانش فهم متن و روشمند شدن تفسیر متون، نیاز به بازنگری در شیوه سنتی تفسیر قرآن کریم و پاسخگویی به پرسش‌های نوین احساس می‌شود و در این مسیر، تفسیرالمیزان اثر ماندگار علامه طباطبائی گام ارزشمندی در نگاه عقلانی به قرآن و تفسیر قرآن با استناد به متن کتاب محسوب می‌شود.

با گذشت بیش از نیم قرن از تالیف تفسیر المیزان و طرح ابهامات و انتقادات گوناگون درون دینی و برون دینی نسبت به برداشت‌ها و آموزه‌های قرآنی، اکنون نیازمند گشودن منظرهای جدیدی به سوی مفاهیم قرآنی هستیم تا نیاز امروز انسان در عصر ارتباطات و دسترسی آسان به اطلاعات تأمین گردد.

روش‌شناسی فهم صحیح از قرآن و آسیب‌شناسی سایر تفسیرهای قرآن کریم با توجه به تحولات صورت گرفته در دانش فهم و تفسیر متون، نیازی است که کتاب پیش رو که جلد نخست از مجموعه «تدبر در قرآن» محسوب می‌شود

تلاش دارد به آن پاسخ دهد.

آیت‌الله سیدعباس حسینی قائم‌مقامی مولف این مجموعه که علاوه بر تسلط بر دانش‌هایی نظیر فقه، اصول، فلسفه، عرفان و تفسیر و کلام اسلامی، به دلیل سال‌ها حضور در خارج کشور و از جمله حضور در مرکز اسلامی هامبورگ با نگاه برون دینی به تفسیر متون نیز آشنایی کافی دارد، نگاه متفاوتی را نسبت به دیدگاه‌های سنتی به فهم قرآن می‌گشاید و با فهم قرآن با اتکا به عقلانیت و فطرت و همچنین تفسیر قرآن به کمک خود قرآن، نگاهی سیستماتیک و دارای سلسله مراتب مفهومی را به قرآن تبیین می‌نماید.

و اما این مکتوب حاصل یک مجموعه از درس‌گفتارهای ارائه شده در ماه رمضان ۱۳۹۴ است که پیش از مطالعه آن، یادآوری نکات زیر ضروری می‌نماید:

- ماهیت گفتاری این دروس از یک سو و گاه تقارن با شرایط خاص اجتماعی و مناسبت‌های مذهبی از سوی دیگر در مواردی پیوستگی و انسجام مباحث را تحت تاثیر قرار داده و در پیاده‌سازی، تنظیم و ویراستاری مطالب سعی بر این بوده تا حتی‌الامکان همین فضای کلی حفظ شود.
- گاه در یک درس گفتار چنین به نظر می‌آید که بحث پایان یافته است اما با توجه به فاصله زمانی تشکیل جلسات بعدی، بازگشت به بحث و ارائه توضیحات بیشتر را ضرورت بخشیده و بسا تکرار برخی مطالب ناگزیر شده است.

- مباحث مطروحه در این درس گفتارها و نیز در درس گفتارهایی که در طول سالیان ارائه شده و ان‌شاءالله به تدریج منتشر خواهد شد، همگی در چارچوب منظومه معرفتی استاد قائم‌مقامی یعنی «الهیات طبیعی» قرار دارند و لذا شناخت پارادایم‌های حاکم بر این مجموعه به فهم شایسته آن کمک می‌نماید.
- به تناسب رابطه انسجامی میان آیات محکم و متشابه، بحث از منطق درونی و بیرونی و نسبت انسجامی میان این دو ضرورت یافته است و از این جهت با پاره‌ای از مباحث مطروحه در درس گفتارهای فرقه‌شدگی که به صورت جداگانه منتشر و ارائه خواهد شد، شباهت و اشتراک دارند و از این رو این مباحث را

می‌توان در هم‌پوشانی با یکدیگر قرار داد. درعین حال اشتراک در مبانی و عناصر اصلی بحث، یادآور این نکته است که همه موضوعات مطروحه در درس‌گفتارهای مختلف در چارچوب یک منظومه معرفتی قابل ارزیابی و داوری است.

- طبیعی است با توجه به ماهیت شفاهی و دوجانبه درس‌گفتار، انتظار از این اثر با آثار مکتوب متفاوت است اما کوشیده‌ایم در تنظیم، ویرایش و ارجاعات متن، بخشی از انتظارات مخاطب تامین گردد.

در خاتمه از تلاش‌های دوستان گرامی آقایان رضا شفاعی، رسول هاجری، میثم زین‌الدین و حسین نیاکان که در تدوین و آماده‌سازی این اثر تلاش داشتند، صمیمانه قدردانی می‌گردد.

ناشر / خرداد ۱۴۰۱

www.ketab.ir